

JAN DE CLERCK

(Oostende 1881-1962)

ONDER SNEEUW

Gemengde techniek (aquarel & pastel) op papier

46 x 46 cm

Geteekend onderaan rechts

Oostende, Museum voor Schone Kunsten (inv. 1940/427)

Mei 1940 was een zwarte dag voor het Oostends kunstpatrimonium. Bombardementen vernietigden het Stadhuis op het Wapenplein waar ook het Museum was ondergebracht.

Zo werden tal van meesterwerken de prooi van de vlammen. Daarbij ook werk van Jan De Clerck, ondermeer een doek «Onder sneeuw».

In juli 1940 schonk de immer milde kunstenaar een repliek van «Onder sneeuw» aan de Stad Oostende; het werk dat hiernaast in kleur staat afgebeeld.

Over de verdwenen originele versie van «Onder sneeuw» is niets met zekerheid geweten wat datering, formaat en techniek betreft. Mogelijk betrof het nog een werk van vóór 1914. Het is ook niet geweten wanneer juist het schilderij in stadsbezit kwam: de catalogus van Loontjens vermeldt alle aanwinsten tot in 1924 maar «Onder sneeuw» staat er niet bij.

Evenmin weten we in hoever het origineel met deze repliek overeenkwam en of die repliek vóór of na de gebeurtenissen van mei '40 ontstond.

Allemaal vragen die echter niets afdoen van de waarde van «Onder sneeuw» - tweede versie.

Het schilderij biedt ons een erg poëtisch beeld van de verdwenen scheepswerven aan het Derde Handelsdok bij winter. Alles ligt ondergesneeuwd en het werk is gestaakt.

In de volksmond heette deze buurt van kleine scheepswerven en cafeetjes «De Bolken». Een sprekende naam voor een volks kwartier waar stapels hout lagen te wachten om verwerkt te worden in vissersbootjes. Een buurt die in feite allesbehalve poëtisch was en doorlopend een verwaarloosde rommelige aanblik bood. Een wijk waar hard gewerkt werd en nadien stevig gedronken... Maar schuilde juist niet in dat alles het eigene, het pittoreske?

Het was wellicht dat pittoreske, de steeds drukke, wisselende activiteiten, het plekje waar steeds iets te beleven viel, dat mij als kind telkens opnieuw boeide wanneer ik aan grootvaders hand door de werven mocht slenteren.

Jan De Clerck, die zijn geboortestad met haar vissers en haar haven in zijn hart droeg, heeft dikwijls de handelsdokken en die scheepswerven als onderwerp voor een schilderij gekozen. Zo in 1910 voor de gekende olieverf «Scheepswerf» die hij in bruinachtige tonaliteiten hield. Uit een chaos van planken en balken groeit onder vaardige handen een nieuwe vissersboot...

In «Onder sneeuw» is de sfeer totaal anders. Het was hier noch de arbeid van de scheepsbouwers noch de op stapel staande vissersboten als dusdanig die De Clerck interesseerden. Met het wit van de ondergesneeuwde partijen, het goudgeel van de lucht en de reflecties ervan in het water, met het subtiele grijs-blauwe van de gevels creëerde hij een geraffineerd, decoratief schilderij dat ten volle om zichzelf genoten kan worden.

Roland MAKELBERGE
Schepen van Cultuur en de Haven
Oostende, 17 mei 1984